

Vajíčko, Zajíček, Beránek, Velikonoční oheň

Velikonoční tradice: Pomlázka, Velikonoční koleda

Velikonoční zvyklosti v zahraničí

ITV TÉMA:
VEJCE A VELIKONOCE

Aktivita: práce s informacemi

Je pravda že.....?

**Vyzkoušej se ze znalostí pojmů,
ale ověř si pravdivost tvrzení ! 😊**

(příloha 1,2)

Příloha 1: Velikonoční symboly a zvyky

Velikonoční symboly (převzato z wikipedie) 24 01 2012

<http://www.geops.cz/zajezdy/informace-podrobne/velikonocni-symboly-a-zvyky/>

Vajíčko

symbol nového života, neboť samo zárodek života obsahuje.

V mnoha kulturách je vejce symbolem plodnosti, života a vzkříšení. V souvislosti s lidovou tradicí vznikl zvyk tato vejce malovat.

V křesťanství se vejce vykládá jako symbol zavřeného hrobu, z něhož vstal Kristus, jako symbol nesmrtelnosti

Důvodem pojídání vajec o Velikonocích byla zřejmě i skutečnost, že vejce se nesměla jíst v postní době.

Zajíček

má zřejmě původ v pohanských rituálech oslavující příchod jara.

V byzantské ikonografii představoval zajíc Krista.

Beránek

představen v židovské tradici Izrael jako Boží stádo, které vede Hospodin. Židé na Velikonoce pojídali beránka jako připomínku svého vysvobození z Egypta.

V křesťanství je beránek jedním ze symbolů Ježíše Krista, beránek obětovaný za spásu světa. Kříž je nejdůležitějším z křesťanských symbolů, protože Kristus byl odsouzen k smrti ukřižováním. Tento trest patřil k trestům nejvíce krutým a ponižujícím.

Velikonoční oheň

Bohoslužba velikonoční vigilie začíná zapálením velikonočního ohně, který symbolizuje vítězství Ježíše Krista nad temnotou a smrtí. Od tohoto ohně se pak zapaluje velikonoční svíce (paškál). Ta je v mnoha kulturách chápána jako znamení života. Takto zapálená svíce se v průběhu velikonoční bohoslužby noří do křestní vody, je ozdobena znaméním kříže a symboly A a Ω, tj. začátku a konce věků, jimiž je Kristus. Svíce se potom zapaluje po celou velikonoční dobu až do letnic a při každém křtu. Tato svíce se též rozžihá při křesťanském pohřbu na znamení toho, že zemřelý stejně jako Kristus prošel branou smrti; a církve se za něj modlí, aby vstal k novému životu s Bohem.

Pomlázka

- odvozeno od pomlazení, tj omlazení. Proto muži používají mladé proutí s největším podílem "životní síly" kterou jakoby předávají vyšlehané osobě. Z téhož důvodu ženy dávají jako odměnu za omlazení vajíčko, prastarý symbol nového života.

- v českých zemích je prastarou tradicí hodování. Na Velikonoční pondělí ráno muži a chlapci chodí po domácnostech svých známých a šlehají ženy a dívky ručně vyrobenou pomlázkou z vrbového proutí. Pomlázka je spletena až z dvaceti čtyř proutků a je obvykle od půl do dvou metrů dlouhá a ozdobená pletenou rukojetí a barevnými stužkami. Podle tradice muži při hodování pronášejí koledy. Nejznámější velikonoční koledou je tato krátká říkanka:

"Hody, hody doprovody, dejte vejce malovaný, když nedáte malovaný, dejte aspoň bílý, slepička vám snese jiný..."

Pověst praví, že dívky mají být na Velikonoce vyšlehány, aby zůstaly celý rok zdravé a uchovaly si plodnost. V některých oblastech ženy mohou pomlázku oplatit odpoledne, kdy vylévají na muže a chlapce kbelíky studené vody. Zvyk se napříč českými zeměmi mírně mění.

Velikonoční koleda

jako mnoho jiných křesťanských svátků se Velikonoce přenesly i mimo církve. Už od jejich vzniku jsou časem oslav a veselí. Dnes jsou i komerčně důležité, protože se na ně váže mnoho zvyků, k jejichž uskutečnění je třeba vynaložit nějaké úsilí nebo jen tak zajít na nákup. Prodávají se například velikonoční pohledy, ozdoby nebo cukroví v podobě velikonočních vajíček, beránků nebo zajíčků.

Velikonoční zvyklosti v zahraničí:

V **Maďarsku** je tradice, že na Velikonoční pondělí chlapci polévají děvčata voňavkou, jako symbol přicházejícího jara, ony se vykupují malovanými vajíčky jako symbolem plodnosti.

Ve **Spojených státech** jsou velikonoční svátky již prakticky nenáboženským svátkem, takže mnoho amerických rodin se účastní jen velikonočního veselí okolo zdobení velikonočních vajíček v sobotu večer a jejich „lovu“ v neděli ráno. Podle dětských pohádek byla vajíčka během noci přinesena velikonočním zajíčkem a poschovávaná po domě a zahradě, aby počkala na děti, až se probudí.

V **Anglii** tradičně ženy přivazují muže k židlím a za propuštění požadují peníze.

V **Norsku** je, kromě malování vajíček, tradicí řešení vražd. Televizní stanice vysílají kriminální a detektivní příběhy, jako je například „Poirot Agathy Christie“, noviny otiskují „černé kroniky“ dokonce i krabice od mléka bývají potištěny příběhy s vraždami.

Úkol: Informace na Internetu a v literatuře ověř a doplň dalšími!

ITV TÉMA: VEJCE A VELIKONOCE

Aktivita: práce s informacemi a přírodninou „Jarní byliny, bylinky a zdraví?“

Informace:

Pro zdraví se v době Velikonoc tradičně využívají k výrobě specifických jídel i výzdobě interiérů byliny. Některé jsou zdraví prospěšné, jako součást potravy (bylinky), jiné nám zlepšují náladu svojí krásou a vůní.

Není však radno je zaměnit! Konzumace cibulovin by jistě k pohodě Velikonočních oslav nepřispěla ☹! **Vyzkoušej se!**

Úkoly:

- vzorky rostlin (BYLIN) rozděl na 2 skupiny: bylinky a okrasné rostliny
- ke každé rostlině přiřaď kartičku s názvem (můžeš využít literaturu)!
- znovu roztríd' rostliny na jedlé, okrasné a zdraví nebezpečné
- ke skupinám přiřaď označení: bylinky, dvouletky, cibuloviny
- ověř si pravdivost svého třídění dle informačních zdrojů!

NYNÍ TEPRVE MOHOU ZAČÍT VELIKONOČNÍ PŘÍPRAVY ☺!

„Jarní byliny, bylinky a zdraví?“ **autorské řešení**

kopřiva dvoudomá

Urtica dioica

list JEDLÉ

BYLINKY

máta peprná	Mentha piperita	nať, list
meduňka lékařská	Mellisa officinalis	nať
smetanka lékařská	Taraxacum officinale	list
šalvěj lékařská	Salvia officinalis	list
saturejka	Satureja	nať
bazalka pravá	Ocimum basilicum	nať [~]
tulipán	Tulipa	!!! JEDOVATÉ
narcis	Narcissus	!!! CIBULOVINY
hyacint východní	Hyacinthus orientalis	!!!
sněžěnka podsněžník	Galanthus nivalis	!!!
bledule jarní	Leucojum vernum	!!!
modřenec arménský	Muscari armeniacum	!!!
ladoňka sibiřská	Scilla sibirica	!!!
maceška zahradní	Viola x wittrockiana	* OKRASNÉ
pomněnka alpská	Myosotis alpestris	* DVOULETKY
sedmikráska chudobka	Bellis perennis	*
hvozdík karafiát	Dianthus caryophyllus	*
Prvosenka	Primula	*

Urči dle literatury byliny, u kterých není jmenovka !!!

BYLINY OKRASNÉ *!!!

NAŤ,LIST

BYLINY JEDOVATÉ !!!

BYLINY JEDLÉ NAŤ,LIST*

CIBULOVINY !!!

BYLINKY NAŤ,LIST

DVOULETKY *

ITV TÉMA: VEJCE A VELIKONOCE

Aktivita: práce s informacemi a přírodninou „Dřeviny na jaře a zdraví?“

Informace:

V době Velikonoc se tradičně využívají k výzdobě interiérů dřeviny. Jsou zdraví prospěšné svojí krásou, vůní ale některé jsou i nebezpečné!

Konzumace jedovatých rostlin, či alergická reakce u dětí by jistě k pohodě Velikonočních oslav nepřispěla ☹! **Vyzkoušej se!**

Úkoly:

- vzorky dřevin rozděl na 2 skupiny:

neopadavé (stálezelené - mrazuvzdorné) a opadavé

- ke každé rostlině přiřad' kartičku s názvem (můžeš využít literaturu)!

- znovu roztríd' rostliny na dětem bezpečné a nebezpečné!

- ověř si pravdivost svého třídění dle informačních zdrojů!

NYNÍ TEPRVE MOHOU ZAČÍT VELIKONOČNÍ PŘÍPRAVY ☺!

„Dřeviny na jaře a zdraví?“ **autorské řešení**

Dřín, svída	Cornus	*
Šeřík	Syringa	alergie v době květu*
Zlatice	Forsythia	*
Olše	Aldus	alergie v době květu*
Topol	Populus	alergie v době květu*
Vrba obecná (jíva)	Salix caprea	alergie v době květu*
Vrba křehká	Salix fragilis	alergie v době květu*
Bříza	Betula	alergie v době květu *
Jírovec maďal	Aesculus hippocastanum	!!!
Javor mléč	Acer platanoides	alergie *
Javor klen	Acer pseudoplatanus	v době *
Javor babyka	Acer campestre	květu *
Mahónie	Mahonia	!!!
Pěnišník	Rhododendron	!!!
Zimostráz	Buxus	!!!
Cesmína	Ilex	!!!
Jalovec	Juniperus	!!!
Jedle	Abies	alergie v době květu *
Tis	Taxus	!!!
Zerav	Thuja	!!!
Borovice	Pinus	alergie v době květu *

Urči dle literatury dřeviny, u kterých není jmenovka

DŘEVINY OKRASNÉ *!!!

DŘEVINY OPADAVÉ

DŘEVINY NEOPADAVÉ !!!
STÁLOZELENÉ - MRAZUVZDORNÉ

DŘEVINY DĚTEM BEZPEČNÉ *

DŘEVINY DĚTEM NEBEZPEČNÉ !!!

ITV TÉMA: VEJCE A VELIKONOCE

**Aktivita: praktické činnosti, aranžování a degustace
„Jedlé Velikonoce?“**

Informace:

V době Velikonoc se tradičně využívá k výzdobě interiérů příležitostné aranžování košíků. Většinou se do nich vysévá obilí. Pokud obilí zapomenete vyset včas, nebo si na výzdobě chcete i pochutnat☺, použijte k výsevu **řeřichu** nebo **rukolu**. Výsev v neděli nadělá už od soboty „parádu“ a v úterý se může zkonsumovat. Rostliny podporují trávení po velikonočním hodování☺!

Konzumace jedlých rostlin, majících pozitivní vliv na trávicí soustavu, jistě k pohodě Velikonočních oslav přispěje!

Vyzkoušejte!

ITV TÉMA:
VEJCE A VELIKONOCE

**Aktivita: meteorologicko - fenologická pozorování,
praktické činnosti, aranžování,
experiment a badatelsky orientované vyučování,
„Vliv počasí nebo teploty
na růst rostlin o Velikonocích.“ Příloha 3**

V době Velikonoc se tradičně využívá k výzdobě interiérů příležitostné aranžování. Většinou se vysévá obilí. Dvojice žáků si vyseje stejný druh a odrůdu obilí do dvou nádob. Jednu nádobu lze dát za okno, druhou nechat ve třídě. Na pozorování klíčení a růstu obilí lze realizovat badatelsky orientované vyučování. Lze pozorovat, zaznamenávat a vyhodnocovat různá data! (vliv teploty, ozáření, počasí...) Žáci si napíší hypotézu, porovnávají rozdíly zaznamenaných dat a v závěru hypotézu potvrdí nebo zamítnou. Experiment lze zopakovat v létě, v zimě...☺!

ITV TÉMA: VEJCE A VELIKONOCE

**Aktivita: praktické činnosti – rychlení rostlin, aranžování,
meteorologicko - fenologická pozorování,
experiment a badatelsky orientované vyučování**

„Vliv teploty, ozáření nebo počasí na RYCHLENÍ rostlin o Velikonocích.“

V době Velikonoc se tradičně využívá k výzdobě interiérů příležitostné aranžování s využitím rychlených rostlin. Ze dřevin se tradičně používá vrba jíva, ale lze si narychlit i kvetoucí dřeviny (větvičky ovocných stromů, u nichž se nyní provádí řez, trnka, zlatice, dřín, svída...). Lze rychlit i cibuloviny, přesazené ze zahrady. Dvojice žáků si narychlí stejný druh a odrůdu rostlin do dvou nádob. Jednu nádobu lze dát za okno, druhou nechat ve třídě. Na pozorování rašení a rozvíjení květů lze realizovat badatelsky orientované vyučování. Lze pozorovat, zaznamenávat a vyhodnocovat různá data! (vliv teploty, ozáření, počasí...) Žáci si napíší hypotézu, porovnávají rozdíly zaznamenaných dat a v závěru hypotézu potvrdí nebo zamítnou. Experiment lze zopakovat na podzim a v zimě...☺!

ITV TÉMA: VEJCE A VELIKONOCE

**Aktivita: praktické činnosti – Velikonoční vazba nebo aranžování a využití přírodnin z okolí školy
„Hnízdo“**

Použitý materiál:

Vazba: březová větev stočená do spirály, vyvázaná drátem

mech s půdou

vřesovec

malovaná vajíčka voskem – voskovkou (práce učitele a žáka 1. tř.)

živý květ prvosenky ve florexu

Aranžování: hnízdo lze vytvořit i ze suché trávy, slámy nebo papíru, namočeného v lepidle na tapety a nalepeného na nafouklý balónek. Po zaschnutí se vzduch z balónku vypustí.

ITV TÉMA: VEJCE A VELIKONOCE

**Aktivita: praktické činnosti – Velikonoční aranžování,
recyklace odpadů a využití přírodnin z okolí školy
„Nádoby z kůry“**

Použitý materiál:

plastový kelímek od potravin nebo starý květináč

mech

lepidlo herkules

**sklenice, narychlené dřeviny nebo cibuloviny ve florexu (v mechu),
narychlené obilí, rukola nebo řeřicha**

plastové sáčky na vyplnění květináče

ITV TÉMA:
VEJCE A VELIKONOCE

**Aktivita: Velikonoční aranžování a vazba
„VELIKONOČNÍ VĚNEC“**

ITV TÉMA:
VEJCE A VELIKONOCE

**Aktivita: Výtvarná výchova – praktické činnosti
„Kraslice 1000x jinak“**

Poznáte práce žáků 1. st. ZŠ?